

STOCKHOLM

Nya Karolinska sjukhuset.

Efter kaoset – nu ska Ivo inspektera cancerkön

Karolinskas egen utredning om cancerköerna dömdes ut – och nu ska Ivo göra en inspektion på Karolinska.

DN kan nu avslöja nya detaljer kring kaoset – hur flera förslag till extern hjälp ignoreras, att ledningen åkte till Almedalen och att ingen säger sig ha haft ansvar.

● Efter DN:s avslöjanden om att 20 svårt sjuka cancerpatienter, med cancer i övre bukhålan, bland annat i bukspottkörteln, pancreas, och levern, fått sina operationer försent, gjorde sjukhuset tre lex Maria-anmälningar.

Utredningen underkändes av Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, som nu tillsatt en egen utredning. Den 3 maj genomför tillsynsmyndigheten en inspektion av bemanning, kompetens och operationskapacitet.

– Det gäller både det aktuella läget och situationen framöver, säger handläggare Annette Wramberg.

Redan under våren 2017 stod det klart att sommaren skulle bli ohanterlig. En grupp operations-sjuksköterskor hade sagt upp sig från Karolinska Huddinge, efter att förgäves ha försökt få upp sin lön. Verksamhetschefer slog larm och ringde runt till andra universitetssjukhus för att få hjälp med stora cancerbukoperationer.

– De trodde att vi skämtade. Och ingen från vår ledning fattade under våren de nödvändiga besluten att skicka bort andra operationer. Det brukar alltid bli sämre på sommaren men den här sommaren blev katastrofal, säger en läkare.

Som DN tidigare berättat skickades i juni ett mejl från Danderyds sjukhus med erbjudande om operationshjälp – men inget hände.

– Vi hade en ansträngd situation under våren, som förvärrades under sommaren, säger en källa med insyn.

Den alltmer akuta kösituationen var känd bland ansvariga temachefer, verksamhetschefer och tjänstemän på Karolinska under våren, enligt DN:s källor.

En särskild arbetsgrupp bildades för att hantera köerna inför sommaren och planerade sjukhusflyttar. De larmade: "Situationen är mycket problematisk". Trots det vidtogs inga åtgärder för att klara patientsäkerheten.

Flera läkare som DN talar med undrar var ledningen höll hus under krisen.

Melvin Samsom har tidigare uppgett till DN att han avstod semester på grund av det pressade läget. Men

underlag från sjukhuset visar att alla de högsta cheferna – chefen för Tema cancer Harald Blegen, dåvarande produktionsdirektören och sjukhusdirektör Melvin Samsom, hade semester i månadsskiftet juli – augusti.

Under första veckan i juli var sjukhusledningen väl representerad i Almedalen, där de bland annat talade under rubriken "Patienten först" och i Samsoms fall "Vision blir verklighet".

– Vi hade flera aktiviteter, en var inom organisationen inne på Karolinska och en var relaterat till NKS. Vi pratade om utvecklingen av organisationen, skriver Samsom i ett mejl till DN.

Detta pågick när läget var ansträngt med cancerköerna. Var det rätt prioritering?

– Jag har alltid konstant kontakt med mina kollegor på Karolinska. De kan nå mig 24 timmar om dygnet, skriver Melvin Samsom.

Harald Blegen skriver i ett mejl till DN att det under hans semester finns mycket kompetenta medarbetare på plats, liksom en tillförordnad chef.

– Jag var i Almedalen under två dagar som representant för sjukhuset. Även när jag inte är på sjukhuset är jag nåbar för mina medarbetare.

Cancerpatienter och deras anhöriga har vittnat för DN om att de under sommaren inte fick besked om operationstid.

I månadsskiftet juli-augusti hölls krismöten på sjukhuset. Mejl mellan anställda med inblick i verksamheten visar tydligt på krisens omfattning:

I början av augusti: "Cancerköerna stiger på okontrollerat sätt". I mitten av augusti: "Handlingsplan behövs för cancerpatienter som inte får operation förrän mitten av oktober".

DN har talat med en rad personer på olika nivåer inom organisationen. Att sjukhuset inte skickade patienter med pancreascancer till Danderyds sjukhus, trots att de behöver opereras akut, har sjukhusledningen förklarat med Karolinskas högspecialiserade ansvar.

– Det finns inget annat sjukhus i

Stockholm som kan eller har vanan att utföra de här operationerna, sade biträdande sjukhusdirektör Annika Tibell till DN i november.

Men även andra alternativ för att kunna utföra fler operationer diskuterades på extrainkallade möten under sommaren, kan DN nu avslöja.

Levermetastaspatienter kunde skickas till Danderyd, för att frigöra kapacitet i Huddinge att operera pancreascancer.

– Jag förde fram förslaget i augusti. Det handlade om att undersöka alla möjligheter. På ett av mötena fanns Annika Tibell med på telefon, säger en kirurg och fortsätter:

– Ofta behövs det en liten insats. Om vi hade skickat fem eller åtta leverpatienter så hade vi kanske kunnat operera tre patienter med cancer i bukspottkörteln, så att de fått en väntetid på sex veckor i stället för tio. Men det blev inget av med det.

Dokument som DN tagit del av visar också att det sedan flera år fanns en avsiktsförklaring mellan Danderyds sjukhus och Karolinska Huddinge om att föra över just den typen av levercancerpatienter mellan sjukhusen. Lars Granström, kirurg på Danderyds sjukhus, beklagar att samarbetet mellan sjukhusen inte fungerat.

– Vi har alltid haft inställningen att vi ska hjälpas åt. Det är aldrig på kirurgnivå vi har hört att vi inte skulle klara av det. Däremot ligger det mycket prestige i att Karolinska ska utföra de här operationerna, säger han.

Organisatoriskt var ansvaret oklart. Sjukhusledningen var inte nöjd med hur vårdproduktionen utvecklades, och den dåvarande produktionsdirektören framtogs sitt ansvar.

I början av juli utsågs Annika Tibell till ny operativ direktör. Hon tillträdde formellt 1 september.

Hon fick dock information om köerna i ett mejl den 28 juli och deltog i ett telefonmöte veckan därpå, men då endast av eget intresse, uppger hon, inte för att hon måste.

Fakta. Pancreascancer

För patienter med cancer i bukspottkörteln, pancreas, kan en snabb operation innebära skillnad mellan liv och död. Bara 20 procent av patienterna kan opereras, och operationen ska ske inom 36 dagar efter ställd diagnos, enligt den tidsgräns som fastställts av svensk expertis. Om cancer inte kan opereras återstår palliativ vård.

På mötet framfördes enligt DN:s källor förslag om att skicka levermetastaspatienter till Danderyd, men det blev inte så. Varför?

– Jag hade inte inträtt i min nya roll då, men deltog på ett möte då frågan diskuterades.

På frågan om vem som var ansvarig säger Tibell att ansvaret låg "i linjen", det vill säga på klinisk verksamhetsnivå.

– Det är en organisation som inte klarar en kris, säger en källa med insyn.

Frågan om Karolinskas organisation har lyfts politiskt. Gustav Hemming (C) pekade på alliansens presskonferens i förra veckan på en organisation med stort avstånd mellan ledning och övrig personal.

– Vi ser att hanteringen av cancerköerna i somras berodde på att ledningen mitt i en komplex förändring inte var fullt ut närvarande i den löpande verksamheten, sade Hemming.

En förundersökning om grovt vållande till annans död har efter DN:s granskning inletts av åklagare.

Sjukhuset tillsatte därefter en "oberoende och extern" utredning och som leds av Anders Milton.

Utredningen har tillsatts av just Annika Tibell, tillsammans med sjukhusets patientsäkerhetsansvariga Nina Nelson Follin. Nu kan DN berätta att Milton och Tibell jobbat ihop tidigare. Milton var regeringsutredare om organdonationer och transplantationer mellan 2013–2015, där Tibell, som varit ordförande i Svensk transplantationsförening, medverkade som expert. På frågan om vilken typ av relation de har svarar Anders Milton:

– Vi har bara jobbat tillsammans i den utredningen. Om du fiskar efter någon korruptionshistoria kan jag säga att vi känner inte varandra.

Experter DN talat med är oeniga om huruvida personkopplingen är att betrakta som jäv.

Tibell anser att hon själv inte är intressant för granskningen.

– Jag hade inte tillträtt min roll under sommaren.

Sjukhusets utredning ska vara klar i maj. Under våren har anställda intervjuats av Anders Milton, som inte bedömer frågan som svårutredd.

– Nej, det är klart det inte är svårt. Frågan är: vad hände på våren inför sommaren. Jag har ingen som helst tvekan om att vi kommer att få fram det som är sant och riktigt. Det är inte så märkvärdigt.

Lisa Röstlund

lisa.rostlund@dn.se

Anna Gustafsson

anna.gustafsson@dn.se

